

**Langsua
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Vestringsvegen 4
2651 Østre Gausdal

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 02
sfinpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/langsua>

Hans Magne Lunde

Saksbehandler Ulf Ullring

Vår ref. 2020/4823-7 432.3

Deres ref.

Dato 16.06.2021

Dispensasjon- Storlægeret LVO - Restaurering og ombygging av seterhus på Skriulægeret gbnr 34/3 - Inga & Hans Magne Lunde

Vedtak i styremøte 15. juni 2021:

Langsua nasjonalparkstyre gir herved Inga Berger Lunde og Hans Magne Lunde tillatelse til restaurering av seterhus som beskrevet i søknaden, inkludert riving og gjenoppbygging av tilbygget, utskifting av tak, pipe og vinduer, samt flytting av inngangsparti. Tillatelsen er gitt med hjemmel i vernebestemmelsene for Storlægeret landskapsvernomsråde (LVO) § 3 pkt. 1.3 a og v.

Vilkår for tillatelsen:

- Tillatelsen gjelder restaurerings- og ombyggingstiltak som er beskrevet i søknaden, i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasset landskapet, og i tråd med byggetillatelse gitt av Nord-Aurdal kommune.
- Ytre mål (utvendig av panel), mønehøyde og takvinkel skal være slik som gjengitt i søknadens skisser, og bygget skal ha samme plassering som det eksisterende bygget.
- Kledning, innramming, evt. overflatebehandling og fargevalg skal være i tråd med den lokale tradisjonen.
- Bevaringsverdige elementer skal bevares så langt det lar seg gjøre, i tråd med tilrådingen fra Innlandet fylkeskommune.
- Det skal benyttes miljøforsvarlige materialer og metoder både under restaurering og seinere vedlikehold.
- Avfall må håndteres på forsvarlig vis og leveres til godkjent mottak. Spesielt må taket av gammel eternitt tas hånd om på forsvarlig vis. Kun rene naturmaterialer inkludert gammel betong og tegl kan håndteres på stedet.
- Tillatelsen omfatter ikke motorferdsel i utmark. Søknad om dette må ordnes når omfanget av transporten er kjent.
- Uttalelser/tillatelser fra andre myndigheter og berørte må være innhentet før tiltaket igangsettes.
- Statens naturoppsyn (SNO) vil foreta kontroll med at arbeidet følger vilkårene.

Med hilsen

Ulf Ullring
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Statens naturoppsyn v/ Kjølvi Falklev

Innlandet fylkeskommune

Skrautvål utmarkslag

Nord-Aurdal kommune

Statsforvalteren i Innlandet

Pb. 4404

2325

HAMAR

Postboks 143

2901

FAGERNES

Postboks 987

2604

LILLEHAMMER

Arkivsaksnummer: 2020/4823-6

Saksbehandler: Ulf Ullring

Dato: 04.06.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Langsua nasjonalparkstyre	13/2021	15.06.2021

Sak - Storlægeret LVO - Restaurering og ombygging av seterhus på Skriulægeret gbnr 34/3 - Inga & Hans Magne Lunde

Innstilling fra forvalter

Langsua nasjonalparkstyre gir herved Inga Berger Lunde og Hans Magne Lunde tillatelse til restaurering av seterhus som beskrevet i søknaden, inkludert riving og gjenoppbygging av tilbygget, utskifting av tak, pipe og vinduer, samt flytting av inngangsparti. Tillatelsen er gitt med hjemmel i vernebestemmelsene for Storlægeret landskapsvernområde (LVO) § 3 pkt. 1.3 a og v.

Vilkår for tillatelsen:

- Tillatelsen gjelder restaurerings- og ombyggingstiltak som er beskrevet i søknaden, i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasset landskapet, og i tråd med byggetillatelse gitt av Nord-Aurdal kommune.
- Ytre mål (utvendig av panel), mønehøyde og takvinkel skal være slik som gjengitt i søknadens skisser, og bygget skal ha samme plassering som det eksisterende bygget.
- Kledning, innramming, evt. overflatebehandling og fargevalg skal være i tråd med den lokale tradisjonen.
- Bevaringsverdige elementer skal bevares så langt det lar seg gjøre, i tråd med tilråningen fra Innlandet fylkeskommune.
- Det skal benyttes miljøforsvarlige materialer og metoder både under restaurering og seinere vedlikehold.
- Avfall må håndteres på forsvarlig vis og leveres til godkjent mottak. Spesielt må taket av gammel eternitt tas hånd om på forsvarlig vis. Kun rene naturmaterialer inkludert gammel betong og tegl kan håndteres på stedet.
- Tillatelsen omfatter ikke motorferdsel i utmark. Søknad om dette må ordnes når omfanget av transporten er kjent.
- Uttalelser/tillatelser fra andre myndigheter og berørte må være innhentet før tiltaket igangsettes.
- Statens naturoppsyn (SNO) vil foreta kontroll med at arbeidet følger vilkårene.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

1. Søknad fra Inga Berger Lunde og Hans Magne Lunde, av 16.04.2020
2. Melding om vedtak, Planutvalget i Nord-Aurdal kommune, av 12.05.2020
3. Tilstandsrapport bygninger, Bygningsvernrådsgjevar for Valdres Odd Arne Rudi, av 26.04.2021.

4. Uttalelse fra Innlandet fylkeskommune, av 18.05.2021

Saksopplysninger

Eierne av stølen Skriulægeret gnbu 34/3 i Nord-Aurdal kommune, Inga Berger Lunde og Hans Magne Lunde, søker om tillatelse til vedlikehold/restaureringstiltak på stølens hus, og spesielt på et av stølens to sæl (seterhus), hvor det er nødvendig å rive deler av bygget og ønskelig å bygge dette opp igjen, samt ganske gjennomgripende restaurering av resten av bygget. De søker også om motorferdsel i forbindelse med arbeidet.

1. Vedlikeholdsarbeid.

Det er behov for drenering og oppretting av grunnmur på flere hus. Det vil ikke bli gjort terrenginngrep utover den inngjerdede del der bygningene står.

2. Restaurering av seterhus

De skriver i søknaden:

Bygningen er oppført i to omganger. Den eldste delen er tradisjonelt innredet med en litt større rom omkranset av «kjøkken» og soverom. Det er oppført ett tilbygg til denne som vi tror en gang var ment bygget for å kunne ha overnattingsplasser til fjellfolk. Tilbygget består av gang og 4 små soverom. Dette tilbygget er oppført med sparsommelig materialbruk. Enkelt uisolert bindingsverk.

Fundamentene her er i ferd med å kollapse da det er en liten kjeller under. Her har jordtrykket presset muren innover og bunn av mur har flyttet seg mange desimeter innover.

Selve seterhuset er av laftede vegger i forholdsvis bra tilstand. Vinduer og tak er i dårlig forfatning og bør gjøres noe med.

Vi ønsker å beholde seterhuset, men ser at fundamentene på tilbygget er av en slik forfatning at vi ønsker å rive dette tilbygget, etablere nye fundamenter og nytt bygg oppå med samme mål.

Vi søker herved om følgende tiltak:

1. Rive tilbygget

2. Fylle kjelleren med stein for å få stoppet utglidningene. Justere kronen på fundamentet.

3. Drenering på oversiden for å få stoppet «siget» i grunnen og frosthevinger. Dette må også gjøres på flere hus senere.

4. Nytt tilbygg med samme lengde øst-vest og litt mindre lengde nord-sør. Se vedlagte tegninger.

5. Bytte tak på gamle seterhuset. Taket på nytt tilbygg får samme takhøyde/fall som det gamle huset og det vil bli mer enhetlig og tradisjonell takform. Vi ønsker å gå over til takshingel type skifer Valdres.

6. Skifte vinduer rundt hele. Vinduene vil få samme form og åpningsfunksjon som eksisterende vinduer.

7. Gamle støpte betongpiper pigges ned og erstattes med er brannsikre funksjonelle leca-piper.

8. Dagens inngangsparti rives og erstattes med nytt, mer sentrert på ny fasade på baksiden.

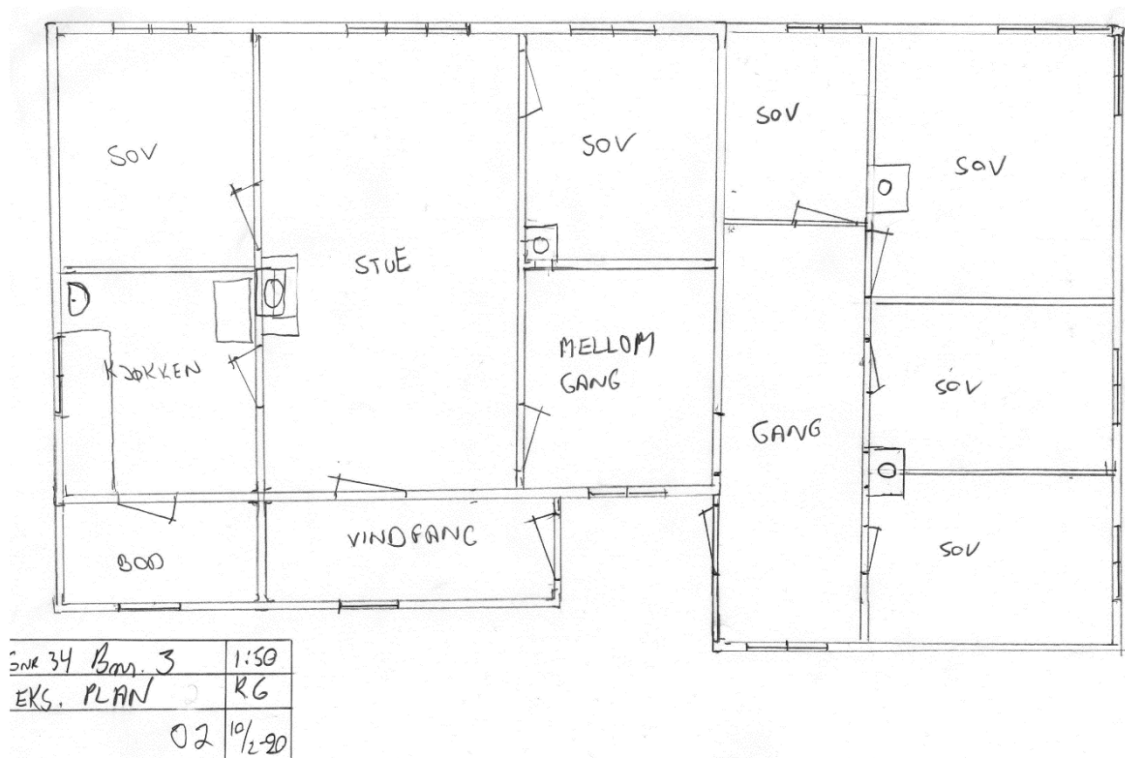

Fig 1. Nåværende grunnplan.

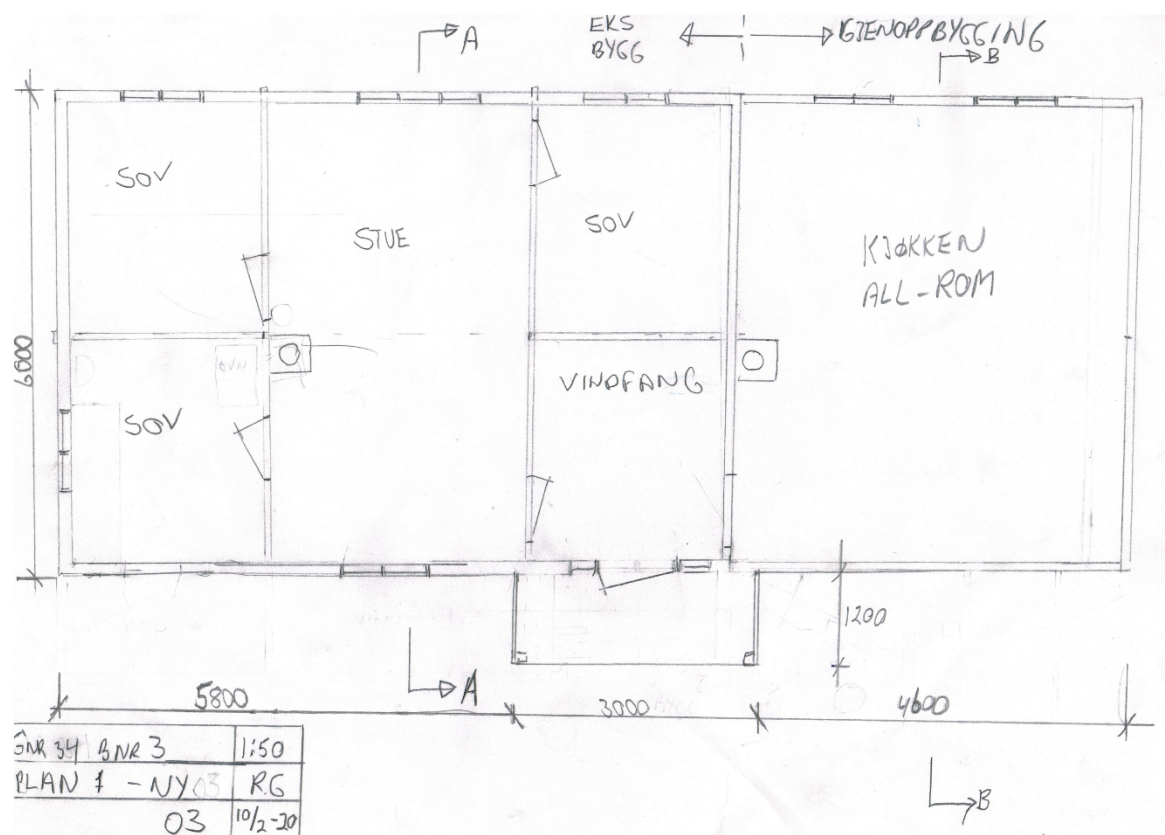

Fig 2. Ny grunnplan.

Fig 3. Ny nordvestfasade.

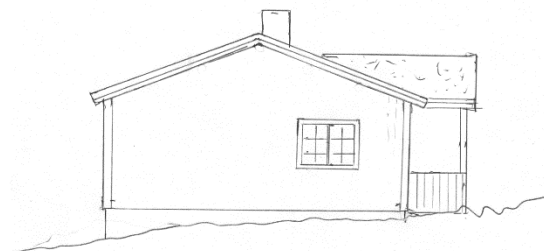

Fig 4. Ny sørøstfasade.

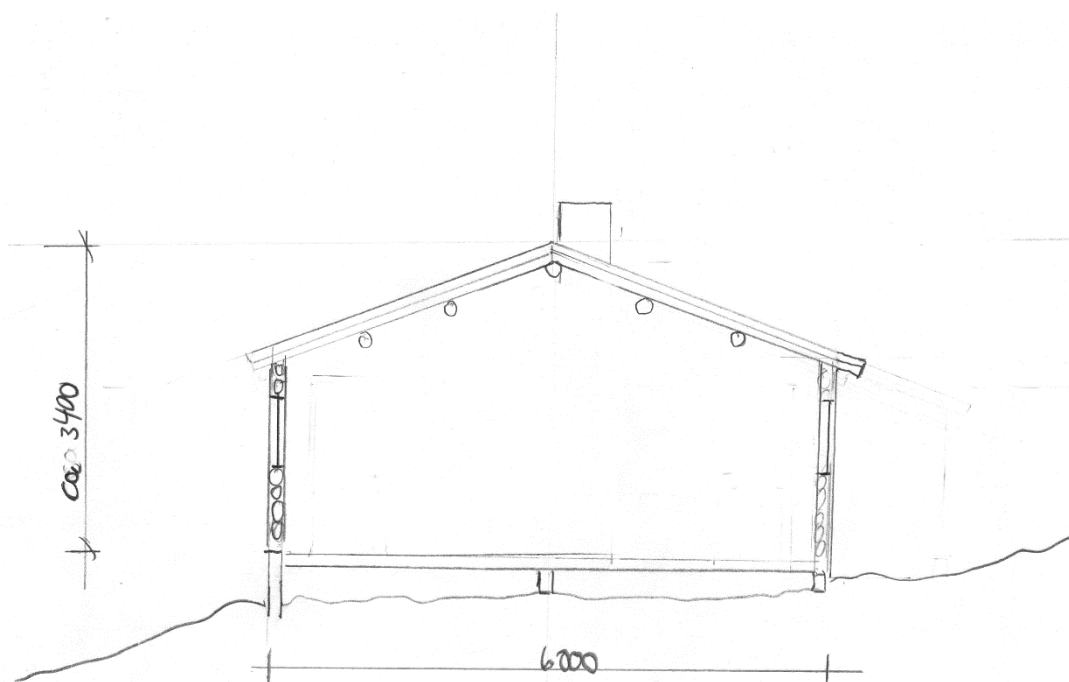
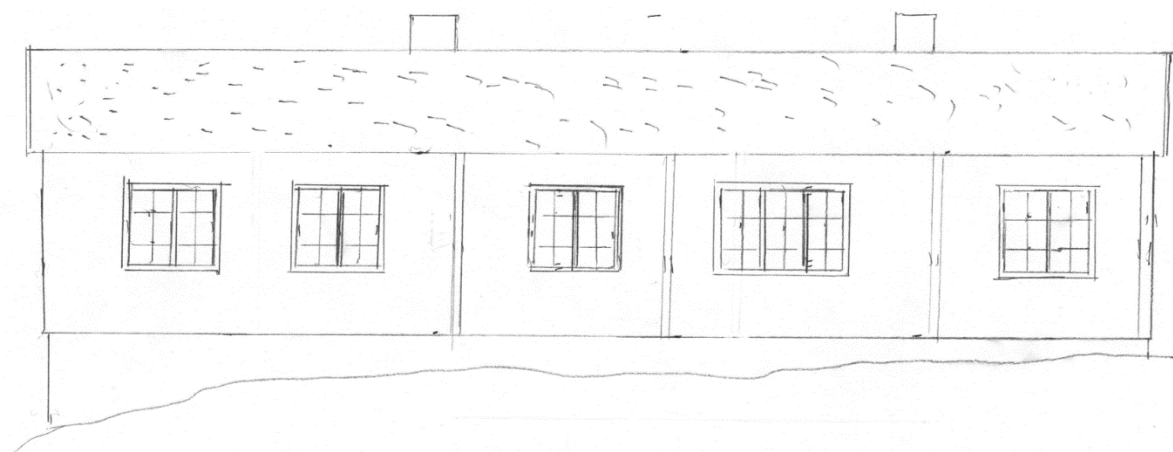

Fig 5. Tverrsnitt.

G\B 34\3	1:50
FASADE	RG
SØR - VEST	10/20

Fig 6. Ny sør-vest fasade.

G/B 34 / 3	1:50
FASADE	R.G
NORO - ØST	10/2-20

Fig 7. Ny nord-østfasade.

3. Motorferdsel

Det kreves ganske mye bygningsmaterialer for å få til dette. Vi har frem til nå vurdert å kjøre dette frem på snøskuter på vinterstid. Vi ser imidlertid at dette vil ta meget lang tid og mye trafikk/støy i området da en trenger veldig mange turer. Vår søknad nå er derfor at hoveddelen av materialene fraktes frem med helikopter. Vi ser vel allikevel at vi i tillegg trenger suppleringer etter hvert og ønsker også tillatelse til å kjøre frem supplerende materialer med snøscooter.

Vi ser at det er en gammel kjørevei som går fra Svarthammar forbi Skriulægeret og til Sæbuhaugen. Det gis i forskriften mulighet til å benytte den. Dette er jo en gammel kjørevei. Er det ønskelig at denne skal holdes i hevd som kjørevei? Da kunne det vært bryet verdt å jobbe litt med den veien for å rydde den slik at den kan bli fremkommelig med liten traktor. Dette kunne da evt. skje etter nærmere befaringer.

Mange av husene trenger sårt reparasjon av grunnmurer. Vi har sett for oss at vi bruker helikopteret til å frakte opp en minigravemaskin (må veie mindre enn 800 kg.). Denne skal brukes til de nødven-dige grunnarbeidene.

Vi er innforstått med at motorferdselen kun skal befrakte materiell og ikke skal brukes til vanlig personellbefordring.

Hjemmelsgrunnlag

Søknaden er vurdert i samsvar med:

- Forskrift om vern av Storlægeret landskapsvernområde, 11. mars 2011
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven), LOV-2009-06-19-100
- Forvaltningsplan 2020-2030 for verneområdene i Langsua, juni 2020

Formålet med Storlægeret landskapsvernområde (LVO) er å ta vare på et natur- og kulturlandskap med økologisk verdi, kulturell verdi, opplevelsesverdi, og som er identitetsskapende. Videre er formålet å ta vare på et rikt dyre- og planteliv, naturtyper som naturbeitemark og slåttemark, der seter-/stølslandskapet med beitebruk, seter-/stølsbebyggelse og seter-/stølsvoller, kulturminner, samt skog og annen vegetasjon, utgjør en vesentlig del av land-skapets egenart, mm.

Vernebestemmelsene tillater ikke tiltak som kan endre det verna landskapets særpreg eller karakter vesentlig, inkludert byggevirkosomhet (verneforskriften § 3 pkt. 1.1). Dette er likevel ikke til hinder for vedlikehold av bygninger, så lenge det skjer i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet, jf. § 3 pkt. 1.2 b. Videre kan nasjonalparkstyret etter søknad gi tillatelse til:

- Ombygging og utvidelse av bygninger (§ 3 pkt. 1.3 a).
- Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade (§ 3 pkt. 1.3 c).
- Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk (§ 3 pkt. 1.3).

Forvaltningsplanen sier følgende:

- Hytter og andre bygninger skal kunne brukes og vedlikeholdes på tradisjonelt vis.
- Vedlikehold og bruk av bygninger skal være bærekraftig, i tråd med verneformålet og naturmangfoldloven.
- Ombygging, utvidelse og nybygg skal kun skje i begrenset omfang, og i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasset landskapet.
- Bevaringsverdige bygninger og bygningsmiljø skal bevares så langt det lar seg gjøre.

Vurdering

I forvaltningsplanen 2020-2030 er det uttrykt at man skal fokusere på *«bevaring av kultur-minner og rike kulturmiljø med stor tidsdybde»*. *«Et viktig mål er å ta vare på verdifulle kultur-landskap, kulturminner og kulturmiljø i et helhetlig og langsiktig perspektiv, som bruksressurs og som grunnlag for kunnskap, opplevelse og verdiskaping»*, står det videre. Skreostølen er et slikt bevaringsverdig kulturmiljø, med to sæl og flere uthus, i et flott kulturlandskap med artsrik tidligere slåttemark på vollen og artsrikt naturbeitemark rundt om. Tiltak som bidrar til å vedlikeholde dette kulturmiljøet er dermed i tråd med verneformålet med Storlægeret LVO og vår strategi for bevaring av kulturmiljø.

Det finnes hjemmel for det omsøkte bygningstiltaket: Riving og gjenoppbygging (§ 3 pkt. 1.3 v), samt endring av eksteriør og størrelse (§ 3 pkt. 1.3 a). Nasjonalparkforvalterne er godt kjent med stedet etter flere befaringer, seinest sommeren 2020 i forbindelse med denne søknaden. Det er ingen tvil om at bygget, og særlig tilbygget på det gamle sælet er svært dårlig, noe som tilstandsrapporten fra bygningsvernrådsgiver Rudi bekreftet. Gjenoppbygging av denne delen som omsøkt, med samme takutforming som resten av bygget, vil estetisk være fordelaktig og i tråd med lokal byggeskikk. Det samme kan sies om det nye inngangspartiet.

Restaurering av hus på Skreolægeret bør skje med stor respekt for det opprinnelige bygningsmiljøet, og med den beskrivelse og de skisser som er lagt fram i søknaden føler vi oss trygge på at det vil bli ivarettatt, da søkerne har den nødvendige kompetansen til å gjennomføre restaureringen på en god måte. Vi vil likevel tilrå at man følger rådene fra fylkeskommunen når det gjelder mest mulig gjenbruk av vinduer. Også når det gjelder tekkemateriale tilrår vi å følge rådene til fylkeskommunen og bygningsvernrådgiveren, men vil likevel ikke pålegge dette. Bruk av shingel er i dette tilfellet ikke et irreversibelt tiltak, og kan når som helst suppleres med tekkematerialene som fylkeskommunen nevner. Ellers bør takvinkler, kledning, omramming, detaljer, pipeutforming, grunnmur og overflatebehandling følge tradisjonen i området, som likevel har rike variasjonsmuligheter.

Vi frykter ikke at dette tiltaket skal gi en uheldig presedens, heller tvert imot. Slik situasjonen i dag er, forfaller mange flotte støls/seteranlegg i og rundt Langsua, i takt med at stølene faller ut av økonomisk bruk. Restaureringen på Skreolægeret vil gjøre det mulig for ennå en generasjon å bruke og vedlikeholde stølen. Vedlikehold av bygningene her vil bidra til å opprettholde et svært verdifullt kulturmiljø og kulturlandskap. Med gitte vilkår (se vedtaket) og anbefalinger kan nasjonalparkstyret innvilge søknaden.

Kunnskapen om naturmangfoldet på stedet er godt og dokumentert gjennom undersøkelser, jf. kravet i naturmangfoldloven (nml) § 8. Stølen er registrert som en svært verdifull lokalitet for biologisk mangfold, og nasjonalparkstyret har tidligere finansiert beite- og skjøtselstiltak for å ta vare på kulturlandskapet på stedet. Den omsøkte restaureringen eller annen oppussing av husene på stølen vil neppe virke forstyrrende inn på det biologiske mangfoldet. Den samlede belastningen på økosystemet vil dermed ikke være nevneverdig, om man også følger vilkårene om miljøvennlig materialvalg, avfallshåndtering og gjennomføring, jf. nml § 12 om *miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder*. Skader på naturmangfoldet er ikke sannsynlig, men tiltakshaver er ansvarlig for eventuelle kostnader for å hindre eller avbøte eventuelle skader, jf. nml § 11.

Det ble også søkt om tillatelse til drenering med minigraver på oppsiden av bygningene for å stabilisere og rette opp grunnmurene. Vi regner det som nødvendig vedlikehold som ikke er søknadspliktig så lenge det dreier seg om drenering umiddelbart langsetter grunnmurene. Motorferdsel på seterinnmark, her med minigraver, i forbindelse med drift og vedlikehold er heller ikke søknadspliktig. Tiltakshaverne søkte også om tillatelse til bruk av helikopter og kjøring langs kjøresporet fra Sebuhaugen for nødvendig transport i forbindelse med det omsøkte tiltaket. Begge deler kan tillates, men etter en egen søknad hvor transportbehovet er nærmere beskrevet.

Angående tillatelse til vedlikehold/utbedring av kjøresporet, så finnes det hjemmel i vernebestemmelsene for å tillate dette etter egen søknad og befaring. En søknad om dette kan med fordel samordnes med andre brukere av kjøresporet, bl.a. Skrautvål utmarkslag/sameige.